[יט] ותרא אתו כי טוב, יבא טוב ויקבל טוב
ממוב לטובים. יבא טוב זה משה דכתיב
ותרא אותו כי טוב. ויקבל טוב זו תורה דכתיב ג)
כי לקח טוב נתתי לכם, ממוב זה הקב"ה דכתיב ד)
טוב ה' לכל, לטובים אלו ישראל דכתיב ה)
הטיבה ה' למובים. (פסחות נג ג)

(12) נבואת משה[1] הוא למעלה מנבואת כל הנביאים[2], שנבואת כולם הוא על פי אות ומופת[3], וכל המאמין באותות, יש בלבו דופי[4], או שמוסמך עם"י נביא מוחזק[5] לנביא, כמו אלישע ע"י אליהו[6]. רק שהתורה אמרה להאמין לנביא שמראה אות ומופת, כמו שציוותה להאמין לעדים, אעפ"י שאינו מן ההכרח שתמיד יעידו אמת[7] ותנגיה בן עזור יוכיח שהיה נביא אמת ולסוף נעשה נביא שקר, כמו שאמרו פרק הנחנקין[8]. לא כן משה רבינו[9], שכל ישראל שמעו שהקב"ה מדבר למשה פנים אל פנים[10], וכולם הגיעו למעלת הנבואה[11], וראו איך הקב"ה מדבר עמו. לכן אמר (שמות יט, ט): "הנני בא אליך בעב הענן בעבור ישמע (העם בדברי עמם) וגם בך יאמינו לעולם", שכל זמן שהאמינו מצד האותות כמו במצרים[12], היה קל הביטול ע"י נביא אחר שיראה אותות ומופתים. לא כן עכשיו, אף אם יבואו אלף רבבות נביאים באותות ומופתים לאמר בשם ד' לשנות קוצו של יו"ד מתורת משה, לא נשמע לו[13], ומצוה להמיתם כדין נביאי שקר[14], ביון שעל נבואת משה אנו עדים בעצמינו[15], וזה שאמר, "וגם בך יאמינו לעולם"[16]. ודו"ק בכל דברי רבינו בהלכות יסודי התורה פרק ז' וח', כי כל דבריו קדושים, וברוח נבואה אמרן בלי ספק.

(13) ואם כן[17], איך צוה השם שיאמינו לעולם במשה, הא "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג, ב) ואין הדיעה[18] מכרחת הבחירה[19]?! ושמא יבחר משה אחר זה הלילה, להוסיף מדעתו[20]! ועל כרחין, שחשי"ת שלל ממנו הבחירה, לגמרי, ונשאר מוכרח כמלאכים[21], והטעם, שהתכלית הוא הבחירה, שבלא בחירה אין מעלה על האדם יותר מכל הנמצאים. וכמו שאמרה צפרדע לדוד[22], "אל תזוח דעתך, שהיא אומרת כל היום שירה"[23], היינו שמקיימת תמיד פעולת יוצרה בלי הפסק. ועל צד המוסר ביון דוד בהתבוננו מן הצפרדע, שהאם בשביל שהוא בחירי יאוש נותנים זמירות הגיון לנו[24]?! אבל האמת, כי כל העיקר הוא לנצח הבחירה[25], ובאין בחירה, הלא גם טרם ירדה הנפש בתי חומר היתה משכלת להפליא[26] וזה מאמרם ז"ל[27]: "בל הלומד על מנת שלא לעשות, נוח לו שנהפכה לו שליתו על פניו", כי שם היה הנפש משכיל, בלי מפסיק מחיצה החומרית. [וזה[28], רק בלומד משום שנהגה מן החכמה[29], הא מי שלומד לקיים מצות השי"ת בלימודו, הלא גם זה מפעל נגד הבחירה הרעה[30], ומנצה יצרו ללמוד דעת ד', על זה אמרו (קידושין מ, א) "תלמוד גדול (שהתלמוד מביא) לידי מעשה", בינה זה ודו"ק].

(14) וכן אמרו רז"ל בתנא דבי אליהו זוטא פרק י"ב[31]: משלו משל לאדון שהיו לו עבדים והיו יושבין מעבד לחומה שלו ברזל כו' אצל הצדיקים מה נאמר בהם כו' משא"כ במלאכי השרת יעויין שם באורך. כי הצדיק עלה על החומה[32] והמלאך לא עלה. רק שמשה שמצד עצמו עמל ויגע כל כך, עד שהעלה עצמו למדרגה הגבוהה שבמדריגות שיבטל הבחירה. אם כן, זה עיקר תכלית האנושי, השלימות היותר האפשרי, לכן וכה שיבטל הבחירה. אם כן, זה עיקר תכלית הבריאה לזכך החומר עד שישוב בשרו גם לדוחני, ולכלי חזיון מכבוד אלקים, וכמו שכתוב (איוב מט, כו) "ומבשרי אמזה אלקים"[33].

(15) אבל כל ישראל שהמה לא היו ראוים למדרגת ונבואה כזו, רק[34] כדי לקיים הדת — שלא יבוא שום מבחיל להכחיש דבר אחד על ידי אות ומופת הוכרחו לעלות למעלה רמה כזו לשמוע קול אלקים מדבר מתוך האש, וכמו שכתוב (דברים ה, כג): "ומי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים מתוך האש כמונו ויחי" — שיהיו הם העדים על נבואתו[35]. אם כן, אחי"כ, הלא שבו לבחירה[36], שאם לא כן אין תכלית תו בברייתם, כיון שזכייתם עסרה בהם[37] הבחירה, והיה השכלתם בהירה בלי עירוב דמיון וגשם כלל, עד כי הוכרחו כמלאכים שמוכרחים מצד שכלם

(16) וכיון שליהושע נסתלק ג"כ הבחירה, לכן משה ויהושע היו ביכולתם לצוות להעמיד חמה, כי החמה וירח המה משכילים, ומוכרחים לעשות רצון קונם לא מצד חכרה רק[38] מה שמשיגים רצון השי"ת[39], ומצד זה סיבת השגתם היא הכריחיותם[40]. וזה שתקנו ז"ל[41]: "ששים ושמחים לעשות רצון קונם". וזה נכלל במה שכתב רבינו שם פ"ג הלכה ט': "משבחים ומפארים ליוצרם כמו המלאכים". אם כן, הבחירי גדול מהם שאעפ"י שהוא בעל תומר בחירי בהטעאה גדולה. ואפ"ה עושה רצון קונו.

(17) וזה[42] לאות כי משה — שהוא על ידו ניתן התורה, והיה השי"ת תמיד מוסיף מצות על ידו, כמו פרטיות באהל מועד[43], והסבת נחלה על יד בנות צלפחד (במדבר כו) וכיוצא בזה[44] — הוא היה התורה, כמו שאמר (מלאכי ג, כב) "זכרו תורת משה"[45], ואתריו לא קם נביא כמוהו (דברים לד, י) ולא יקום. כי גדול מעלת משה בנבואה גם משיח לא יהיה, כמו שפירש רבינו[46], שזה לנצחיות התורה שלא ישונה על ידי שום אדם, כי אם ישונה אז הוא נגד נבואת משה חוקת עולם[47], ואין חילוף ושנוי ידיעה אצל הבורא.

לכן משה היה יכול לשבור הלוחות (שמות לב, יט) ולקבל על ידו לוחות אחרות (שם לד, א), והיה נקרא מפני ישראל[48]. לא כן אחרי מות משה, תו "אין נביא ישראי לחדש דבר"[49], והתורה קיימת כולה לדורות, והלוחות הם קיימין לדורות,

(18) כל הנביאים אין מתנבאים בכל עת שירצו. משה רבינו אינו כן אלא כל זמן שיחפרץ רוח הקדש לבשתו ונבואה שורה עליו, ואינו צריך לכוין דעתו ולהזדמן לה שהרי הוא מכוון ומזומן ועומד כמלאכי השרת. לפיכך מתנבא בכל עת שני עמדו ואשמעה מה יצוה י"י לכם: וכזה הבטיחו האל שנ' לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי. הא למדת שכל הנביאים כשהנבואה מסתלקת מהרין לאהלם שהוא צרכי הגוף כולן בשאר העם, לפיכך אינן פורשין מנשותיהן. ומשה רבינו לא חזר לאהלו הראשון, לפיכך פרש מן האשה לעולם ומכל הדומה לה. ונקשרה דעתו בצור העולמים ולא נסתלק הזוהר מעליו לעולם וקרן עור פניו ונתקדש כמלאכים:

38. וחרי לשון רבינו בפרשת יתרו ד,ה. ויתיצבו בתחתית ההר: "מלמד שכפה עליהם הר כגיגית", פירוש שהראה להם בכוח ה' בהקיץ ובהתגלות נפלאה, עד כי ממש בטלה בחירתם הטבעית, ויצאה נשמתם מהשגת פגוד ח', והיו מוכרחים כמלאכים בלא הבדל. וראו כי כל הנבראים תלוי רק בקבלת התורה, ע"ש. כלומר, השלה אותם למעלה ממדרגתם עד שראו בעליל כי עליהם לקבל את התורה. ודהיינו "ויתיצבו" לקבלה מתוך הכרה עמוקה כי כך מוכרח להיות.

ערוץ מאיר - הערוץ שלי ליהדות www.meirtv.co.il